

TURISTICKÉ OKRUHY KOLEM SKALSKÉHO DVORA

Hynek Jurman

Hezké vzpomínky si můžete odnést z pobytu na Skalském dvoře u Skalského rybníka. Rybník byl zřejmě založen Vilémem z Pernštejna koncem 15. st. V r. 1848 ho příval vod protrhl, byl však znovu vybudován a dnes slouží k rybolovu a rekreaci. Dvůr Na Skalách stával na místě dnešního hotelu zřejmě už v 16. st. Zachovaly se výkresy návrhů na jeho pozdější přestavbu. Na jednom bylo např. centrem areálu velké hnojniště, architektonicky podrobně ztvárněné. Od podzimu 1842 zde žil rok budoucí spisovatel Gustav Pleger Moravský (1833-1875), jenž později ve svých pamětech napsal: „Položení dvora toho jest veleromantické...“

Dnešní hotel Skalský dvůr s restaurací, barem, vinárnou, saunou a kurty byl otevřen v r. 1985 a slouží k rekreaci, školením, poradám i setkáváním politiků.

V r. 1994 proběhlo u Skalského dvora 1. mistrovství ČR v létání horkovzdušných balónů.

I./ OKRUH HRABĚTE MITROVSKÉHO

Trasa A: Skalský dvůr – Vojtěchov - U Krejčího – U Pytláka – U Tří smců – Vlčí kámen – Samotín – přírodní památka Vlčí kámen – Lísek – kámen Valentina Juračky – Vojtěchov – Skalský dvůr (17 km).

Trasa B: Skalský dvůr – Vojtěchov - U Krejčího – U Pytláka - Vojtěchov – Skalský dvůr (7 km).

Trasa C: Skalský dvůr – Vojtěchov - U Krejčího – U Pytláka – Pyšného tabulka – Lísek – Skalský dvůr (12 km).

Trasa D: Skalský dvůr – Vojtěchov - U Krejčího – U Pytláka – Vlčí kámen – Samotín – přírodní památka Vlčí kámen – Lísek – Skalský dvůr (14 km).

Ze Skalského dvora jdeme na začátku všech tras po silnici do Vojtěchova, vzdálenost 1,3 km se dá urazit pohodlně za 20 minut. Už v r. 1363 měl ve Vojtěchově doubravnický klášter svobodnou rychtu.

Hned na začátku vesnice odbočíte vpravo k areálu zemědělského družstva a za posledním stavením vlevo se dáte po polní cestě. Ta se stáčí doprava a vede až k hájence u lesa. Po 8 minutách staneme před smírčím kamenem „U Krejčího“. Ten je zapuštěn v mezi po naší levé ruce a pod křížem vytesané nůžky připomínají smrt krejčího, jenž byl švédskými vojáky omylem pokládán za zvěda. Švédové ho měli usmýkat za koněm. Pokus o odcizení kamene v minulosti selhal a vyděšený zloděj jej raději vrátil na své místo. Více se dočtete v literární příloze této práce.

Od kamene šlapete asi 7 min k hájence na okraji lesa. Vlevo od cesty stojí dřevěný kříž, jenž byl zbudován 8.6.1945 rumunskými vojáky. Podobných je ve zdejších lesích ještě několik. U hájenky vstupujeme na turistickou cestu (místo zde jmenováno „Lhotské polesí“) a chvíli se držíme zelené značky. Ta brzy odbočuje vlevo do Zubří, ale my ještě chvíli pokračujeme po cestě. Po 5 min dojdeme od hájenky až na křižovatku tří lesních cest a zabočíme do průseku vlevo. Kráčíme místy trochu bahnitým terénem a po 6 min spatříme vpravo před sebou další smírčí kámen, „U Pytláka“. Snad se nám podaří přečíst zajímavý nápis: „Léta Páně 1569 tu neděli po sv. Václavě zabit jest tuto Petr, syn Chrásty z Albrechtic, radní, od Jana, myslivce pernštejnského. Bůh milostiv rač býti duši jeho.“

Od kamene zabočíme, vzhledem k našemu předchozímu směru, doprava na lesní cestu a hned vidíme vpravo zděnou boudu. Ve 30. letech 20. st. v ní bydleli Rusíni, zpracovávající v okolí lesní kalamitu. Přimo z boudy měl střílet zvěř hrabě Mitrovský. Po 3 min křížíme lesní cestu, která nás původně vedla od hájenky. Méně zdatní turisté se po ní mohou vrátit a dojít tak až do Vojtěchova a na Skalský dvůr – trasa B. Zdatnější cestu přejdou, pokračují rovně a po 4 min podobně přejdou úzkou asfaltku. Po dalších 6 až 7 min, cesta se tu svažuje s kopce, překračujeme úzký tok řeky Bystřičky, cesta pak stoupá do kopce a po 5 min kříží asfaltovou lesní cestu. Po ní se dáme vlevo. Kdo by chtěl pominout kámen U Tří smců (trasy C a D), odbočí z asfaltky po 130 m vpravo a půjde rovně asi 600 m, až narazí na žlutou značku v místě přístřešku s lavičkami. Odtud může jít k Vlčímu kameni.

Zdatnější (trasa A) však pokračuje po silničce stále dále a drží se jí asi 5 min (400 m). Jde se z mírného kopce, silnička vede nad dvěma prameny Bystřičky a po 20metrovém stoupaní narážíme na žlutou značku. Ta sem přichází zleva od Zubří a my po ní budeme brzy pokračovat opačným směrem (SV). Jsme na místě zvaném „Český les“. Stejně je v mapách označen celý rozlehlý les, jenž se dříve zval „Lísek“. Vlevo u silnice vidíme pomníček s nápisem „MH 1985“. Připomíná M. Hubáčka z Pohledce, jenž odešel do lesa v přesvědčení, že se blíží konec světa a oběsil se tu.

Jdeme po silničce vzhůru dalších 8 min (500 m) a těsně za oploceným pozemkem odbočujeme doprava. Lesní cesta nás po 2 min přivede ke starému loveckému posedu, před ním odbočíme opět vpravo a po 200 m staneme u pomníku U Tří srdců (vlevo od cesty). Hrabě Vladimír Mitrovský zde měl, snad v roce 1840, složit jednou ranou tři kusy srnčí zvěře. Událost připomíná komolý jehlan vysoký 173 cm s nápisem, jenž začínal v němčině slovy: „Hier erlegte Wladimir Graf Mittrowsky...“ Německý text prý otesal z „vlasteneckých“ důvodů partyzán...

Asi 20 m východně od tohoto pomníku teče hlavní pramen Bystřičky. Vytéká nedaleko odtud ze studánky s dřevěnou střížkou. Mezi Vojtěchovem, Zubřím a Koníkovem pramení na mnoha místech říčky Nedvědička a Bystřička. Jeden z pramenů přikázal v r. 1579 Vratislav z Pernštejna rozdělit tak, aby do každé z řek šla polovina vody. Uvedený pramen nad Zubřím dodnes napájí oba toky.

Od památníku se pak vrátíme stejnou cestou na asfaltku a po ní dolů (cca 7 min) na křížení se žlutou turistickou značkou. Po ní se nyní dáme vlevo, po pár krocích opět překračujeme Bystřičku a po 10 min máme po levé ruce oplocenou část lesa. Odtud jdeme necelých 5 min (žlutá značka se stáčí vpravo) na větší lesní cestu. Ta nás vede i se značkou doprava dolů asi 3 min, kdy přijdeme k novému přístřešku s lavičkami. Právě sem přijdou i ti, kteří nekráčeli ke Třem srdcům (trasa C a D). Kdo nechce vystoupat k Vlčímu kamenu, může pokračovat po trase C dále lesní cestou a po 250 m uvidí na smrku vpravo u cesty dřevěnou tabulku s nápisem: „Zde zemřel (zmrzl) Josef Pyšný z Lísku (Lhota) *31.8.1846 - + 5.1.1893.“ Jmenovaný tudy kráčel do Sněžného (tehdy Německého) k faktorovi odevzat své dílo a cestou zmrzl. Po dalším 200 m stojí u cesty krmelec, pak se cesta zatáčí vlevo, vede mezi poli a po 1 km od Pyšného tabulky se poji s lesní cestou tras A i D a společně pokračují 0,5 km na okraj Lísku. Odtud se dá jít 2,7 km přes Lísek a po silnici na Skalský dvůr.

Od laviček odbočuje žlutá značka z cesty doleva a stoupá vzhůru. Po ní půjdou zájemci o trasy A a D. Po 6 min staneme u Vlčího kamene zbudovaného v r. 1930. Text na mramorové desce je krásně čitelný a připomíná konec posledního vlka na panství: „Zde byl 2. ledna 1830 zastřelen revírníkem V. Marzíkem ze Štříteže vlk, který vážil 88 funtů a jest na hradě Pernštejně vycpán.“

Od kamene pokračujeme 4 min po žluté značce až na další lesní cestu, po níž se stáčí značka doleva. My však kráčíme opačným směrem, po 6 min jsme na vrcholu kopce Samotín (770 m) a zde odbočujeme po pěšině vpravo. Po 3 min najdeme obvaly, kde se dříve dolovala železná ruda. Horníci zde také měli údajně svou kapli zasvěcenou sv. Anně. O pár kroků dále staneme u oplocené přírodní památky „Vlčí kámen“ (vyhlášena 1990 na výměře 1,65 ha). Kyselá bučina s významnou aviafaunou a doupnými stromy je význačným hnízdištěm ptactva. Právě uvnitř oploceného pozemku byl zastřelen poslední pernštejnský vlk a tam také původně stával Vlčí kámen.

Vracíme se zpět pěšinou na cestu, kde jsme odbočili a pokračujeme po ní dále 5 min k samotě, bývalé hájence. Odtud se naskýtá krásný rozhled na Novoměstsko a Křižanovsko. Další 3 min kráčíme mezi poli k lesu, před nímž zahneme vpravo a jdeme dolů po okraji lesa, pak lesem projdeme mírně vlevo až na polní cestu, kde se připojuje trasa C. Dále kráčíme doleva. Cesta od kraje lesa až sem trvala cca 9 min a po dalších 7 min (0,5 km) jsme na kraji Lísku u fotbalového hřiště a mramorového kříže z roku 1942, jenž nechal postavit František Juračka. Když se otočíme zpět, krásně vidíme Pohledeckou skálu (812 m) s dvěma telekomunikačními věžemi. Dáme se po asfaltce vpravo. U domu čp. 55 roste lípa velkolistá (vysoká 26 m). Podobná stojí v Lísku i u silnice do Míchova (23 m).

Od prvně vzpomínané lípy šlapeme vpravo dolů a do 10 min dojdeme k empírovému kostelu sv. Mikuláše, jenž byl vystavěn v l. 1846-1852. Bývalý Boží hrob z pískovce je dnes umístěn venku před kostelem. U sousedního čp. 3 roste chráněný javor klen (30 m).

Lísek se připomíná v r. 1360, kdy patřil ke hradu Pyšolci, jako Lhota. Tento název nesl až do r. 1951, kdy byl název změněn do dnešní podoby. Mezi rodáky z původního Lísku (od 1951 Malý Lísek, osada dnešního Lísku) patří ThDr František Kozák (1857-1926), evangelický farář, překladatel a autor básní a duchovních písní. Jeho bratr Jan Kozák (1860-1934), byl učitelem a autorem učebnic. Traduje se o něm, že zavedl nulu jako číslo. V Lísku byl farářem národní buditel Jan Pleskáč (1797-1873), autor povídek, pohádek a dramát. Jeho následovníkem zde byl Ludvík Vrána (1883-1969), jenž také pracoval v nakladatelství Josefa Floriana ve Staré Říši.

Od kostela se vydají účastníci trasy C a D po silnici ke Skalskému dvoru. Po trase A se vrátíme kousek zpět a zahneme po zelené značce vlevo. Značka vede po cestě, jež nás i s malou odbočkou za 40 min přivede až do Vojtěchova. Dvakrát překonáváme tok Bystřičky. Když se podle prvního potůč-

ku dáme doleva, dojdeme brzy k ostrůvku křovin, v němž je kámen s nečitelným nápisem a letopočtem 1883. Připomíná smrt stolaře a domkaře Valentina Juračky z Lísku, jenž v těchto místech zmrzl.

Za druhým ramenem Bystřičky odbočuje zelená značka vpravo, my ale pokračujeme rovně cestou do Vojtěchova (z Lísku 40 min, asi 3 km) a odtud na Skalský dvůr. Celá trasa A se dá pohodlně ujet za 3 hodiny, k tomu se musí přičíst doba na zastávky, prohlídky zajímavostí a odpočinek.

II. OKRUH HAJNÉHO JINKA /7,5 km/

Skalský dvůr – kříž hajného Jinka – Domanínský rybník – Bohuňov – Skalský dvůr (7,5 km).

Od Skalského dvora půjdeme po hlavní silnici směrem k Bystřici n. P. a po 2,2 km odbočíme vlevo do lesa. Jedná se o poslední odbočku před koncem lesa. Kráčíme po ní asi 150 m a na první odbočce uhneme jinou lesní cestou doprava. Po 300 m nemůžeme minout vlevo u cesty kamenný kříž s nápisem: „Zde byl 21. srpna 1918 pytlákem zastřelen Adolf Jinek, lesní hajný Jeho excellence Vlad. hraběte Mitrovského. Čest jemu, jenž padl při vykonávání služby.“

Od křížku pokračujeme stále dolů po lesní cestě a po 0,5 km dojdeme až na břeh zadní části Domanínského rybníku. Odtud šlapeme vlevo po žlutobílém značení lesní pěšinou asi 600 m a pak odbočíme vpravo na louku. Přes můstek přejdeme Bystřičku a stoupáme vzhůru k výběžku lesa a haldě kamení. Polní cesta nás dále vede kolem božích muk z roku 1739 (rekonstruována 1997) a přes areál zemědělského družstva (zde je lepší volit cestu vlevo) až na náves v Bohuňově, kde kousek od kapličky hnízdí čápi. Bohuňov se poprvé připomíná v r. 1384. Ve školním roce 1925-26 zde učil budoucí spisovatel Josef Věromír Pleva (1899-1985). Kromě kapličky je zajímavostí i štít domu čp. 17 s nápisem: „Postaveno s pomocí Boží 1857.“

Trasa až do Bohuňova měří 5 km a na Skalský dvůr zbývá urazit 2,5 km. Silnice nás vede směrem na Lísek a hned za Bohuňovem odbočíme doleva po hrbolaté asfaltce ke Skalskému rybníku a odtud k hotelu.

LITERÁRNÍ PŘÍLOHA:

KREJČÍHO KÁMEN ZA VOJTĚCHOVEM

Trvá-li válka od úsvitu do setmění, je to k nepřechání. Když duní kanonáda celý týden, je to mnohem horší. Vraždí-li se po celý rok, jde o věc příšernou. Když trvá válka celých třicet let, stávají se z lidí otupělé bytosti, které přežívají mechanicky, nic neplánují a nic je nebaví. Ten krejčí si přesto pískal.

Vandroval světem a v uzlíku měl jenom nitě, nůžky, jehly a náprstek. Když dostal práci, mohl přibalit kousek chleba. Byla válka, on měl stále hlad, ale moc se mu líbilo na tomto světě. Vnímал všechny jeho krásy, každé ráno vítal úsměvem slunce a cestou si vesele hvízdal. Tak došel až k Vojtěchovu.

U vesnice leželo švédské vojsko a velitel právě přemýšlel, kudy se dát. Podezřelý pocestný ho upoutal a nechal si ho předvést. Krejčí si už nepískal, ale vypadal klidně. Nikomu nic neudělal, do ničeho se nepletl. Dnes bychom řekli, že byl apolitický. Chtěl si jít po svých, více ho nezajímalo. Jenže velitel na něj udeřil. Jak se dostane do kterých měst a vesnic, kde může narazit na císařské vojsko, kde sežene píci pro koně.

„Nevím, nikdy jsem tu nebyl,“ bránil se chabě pocestný.

„Bude tě to stát hlavu! Jsi určitě vyzvědač císařských!“ hromoval Švéd.

Krejčí si už nepískal ani se netvářil klidně. I apolitičnost je mnohdy k ničemu. Začali ho tlouct, ale nic se nedozvěděli. Nakonec byl za nohy uvázan za koně a Švédové jej vláčeli k lesu. Když poznali, že vypustil duši, odpřáhli ho a sami odtáhli.

Teprve potom se přiblížili zvědaví vesničané, našli nebohého krejčího a křesťansky ho pochovali. Na jeho hrob položili mramorovou desku s vytesaným křížem, jehlou, nití a náprstkem, protože tyto nástroje našli v jeho ranci.

Když za čas stavěl vojtěchovský soused novou pec a potřeboval na ni plochý kámen, vzpomněl si na mramorový náhrobek. V noci ho tajně odcizil, zazdil do pece a spokojeně zatopil. Okamžitě

se ozvalo nařikání a kvílení, celá pec se začala třást a hrozila zřícením. Chalupník honem oheň uhasil, kámen vyměnil a nové dílo sloužilo bez potíží ještě jeho vnukům. Desku vrátil krejčímu na hrob, kde ji najdete ještě dneska.

Já ji přehlédl, protože jsem hledal kámen vyčnívající nad terén. Až na zpáteční cestě od hájenky jsem našel travou obrostlý kámen ležící na mezi. Má rozměry 55 x 27 cm a tloušťku asi 13 cm. Kříž a nůžky jsou hezky zřetelné, ostatní nástroje už nelze rozeznat.

U Vojtěchova je pořád nádherně, i krejčímu by se tu dneska líbilo. Určitě by si pískal, dokud by zas nepotkal zlé lidi...

PYTLÁCKÝ KÁMEN ZA VOJTĚCHOVEM

Text na kameni se dá ještě dnes reprodukovat: „Lieta Panie 1569 tu neděli po sv. Václavě zabít jest tuto Petr, syn Chrásty z Albrechtic, radní, od Jana, myslivce pernštejnského. Bůh milostiv rač býti duši jeho.“ Nádhernému svědkovi jsem naměřil míry 114,5 cm na výšku, 52,5 cm na šířku a jen 8 cm tloušťky. Dodnes si lidé vyprávějí o pytlákovi, který zde byl myslivcem zastřelen. Ale proč by se pytlákovi stavěl pomník, i když šlo o radního z Albrechtic? Prý šlo také o sázku, o smluvené střetnutí v lese. Mohlo se to přihodit všelijak.

Pernštejnský myslivec Jan se staral o lesy od Zubří a Koníkova až po Rozsochy a Bohuňov. Zkušený myslivec pozná, kdy má v rajónu škodnou. Tady jich bylo více, ale šlo jen o chudáky, které občas vyhnal do lesa hlad. Nad těmi šlo zamhouřit oko - vždyť zvěře bylo dost a lidé jíst museli. Ale Janovi pil krev radní Chrásta, který si žil v blahobytu, pole mu rodila, drůbeže měl plný dvůr, vepřika pařil každou chvilku a pytláčit chodil jen pro potěšení z lovu. Tedy, dokázat to Jan nemohl, ale lidé mu to donesli.

Radní se jen ušklíbal, nic nepopíral, ale také pytláčení nepřiznal. Myslivec po něm pásl, ale pořád marně. Jednou se tak vracel uchozený z obchůzky a stavil se v krčmě v Rozsochách. A hned by nejraději utekl, protože se tam na něj nešklebil nikdo jiný než Petr Chrásta. Byl už v pořádné náladě, poroučel partě kumpánů a nic mu nemohlo pokazit náladu. Ani myslivec.

„Příteli myslivče, že tě nikdy nemůžu v lese potkat! Nebo se pořád válíš s panstvem na Pernštejně?“ chechtal se radní drze na plné kolo.

„Dostanu tě!“ zabručel temně Jan.

„Můžeš to hned zkusit, chachá! Dostal jsem chuť na srnčí a trochu olova mi zbyde i na panského poskoka! Nebojíš se? Přijímáš?“

Jan nemohl odmítnout. Chlapi hulákali nadšením a smlouvali podrobnosti. Bylo dohodnuto, na kterém místě se v lese utkají. Každý z nich bude mít právo jedné rány. Petr se vytratil, ale v okamžiku byl zpátky a pod kabátem pevně svíral pušku. Jan mlčky dopil, zbraň si hodil na rameno a pokýval hlavou, že je připraven. Chrásta šibalsky zamrkal na své kumpány a posel ke dveřím. Oba soupeři byli vyprovozeni do temné noci a rozešli každý na jiný konec Rozsoch. Petr zamířil k Albrechticím a myslivec směrem k Domanínku. Oba se plížili velkým obloukem, aby na sebe nenarazili předčasně. Chlapi se vrátili do šenku a celou noc o ničem jiném nemluvili. Vyhraje jejich druh a vrátí se s úsvitem ve zdraví? Všichni mu to přáli.

Noc byla nejen temná, ale také hezky chladná. Žádná zvěř se neukázala a v obrovském polesí se plížily jen dva stíny. Jen jeden z nich z temné noci vyvázne.

Oba soupeři znali les dokonale a ani chvilku nezaváhali. Jan spěchal, uvažoval, že ve výhodě bude ten, kdo první zaujme nejlepší stanoviště. Petr toho večera vypil přece jen příliš kořalky, a proto postupoval poněkud pomaleji. Myslivec byl na místě první, tajil dech a špicoval uši. Nic však neslyšel. Pušku si hodil na záda a opatrně šplhal na vysoký smrk. Prodral se hustými větvemi a usadil se celkem pohodlně. V tu chvíli už byl na místě i Petr. Pohyboval se však neslyšně a myslivec o něm dlouho nevěděl. Pak přece jenom zaslechl tiché šlápoty, ale neviděl vůbec nic. Co má počít? Vystřelit naslepo a ztratit tak výhodu, kterou svou polohou získal? Raději trpělivě čekal. A nakonec se dočkal, protože Chrásta se uvelebil přímo pod jeho stromem. Jan slyšel jeho tiché oddychování, stále si však nebyl jistý výstřelem. Vtom na chvilku vykoukl z mraků měsíc a jen velmi slabě ozářil místo souboje. I to však Janovi stačilo. Práskla rána, radní sebou škulb a bylo dobojováno.

Myslivec se zbavil nejhoršího pytláka, ale radost necítil. Pocítil výčitky za zmařený život. Nejdříve šel do Albrechtic za vdovou. Donesl jí peníze, vosk, med a šátek. Přišel ještě několikrát. Potom se k ní nastěhoval a pomáhal jí s dětmi. Časem nechal v nedvědických lomech zhotovit nádherný

kámen s křížem a nešťastnou puškou. Ten večer, kdy ho dal dopravit na místo zlého činu, ho vdova poprvé sama objala.

Žili spolu dlouhá léta a Jan odešel z panské služby. Do lesa pak chodil jenom na dříví nebo s dětmi na vycházku ke smírčímu kameni. Ten mramorový krasavec stojí na svém místě dodnes.

Tak nějak se to mohlo přihodit...

TŘI KUSY JEDNOU KULÍ

Za smírčími kameny chodívám a jezdím převážně sám. Je to tak rychlejší a navíc tohle hledání jen tak každého nebaví. Tentokrát jsme však vyšli v sestavě nebývale silné. Podnět k výpravě dal inženýr Svoboda z Informačního centra v Novém Městě na Moravě a za průvodce s sebou vzal hajného Františka Zítka ze Zubří. Přibral jsem většinu svých blízkých, takže nás v tom předjaří šlapalo za kameny ze Zubří celkem osm. Ono to předjaří platilo jen pro lidi, kteří nevkročí do lesa značeného v mapách jako Zuberské polesí. Ale my šli právě tam a k našemu zděšení jsme brzy padali do sněhu skoro po pás, menší děti se v něm zcela ztrácely a to největší dítě se zase zmáchalo při přeskakování Bystřičky kousek pod pramenem.

Takže to nebyla žádná idyla, ale starý pan hajný vyšlapoval svižným krokem, občas se opřel o sukovici a my dělalí vše pro to, aby nám neutekl. V tomhle lese jsem nebyl poprvé, už tři kameny jsem tu vydoloval do své sbírky. Předně Krejčího kámen u Vojtěchova, potom kámen U Pytláka a vlastně i Vlčí kámen, kde padl v roce 1830 poslední vlk. Nyní jsem měl poznat další kamenné památníky tohoto hlubokého porostu.

Obešli jsme Zuberský rybník a brzy dorazili k Vlčí jámě, kde naši předkové skutečně lícili na vlky, což terén dodnes potvrzuje. Asi sto metrů od jámy jsme stanuli u prvního zajímavého kamene, jenž se zove „U Kubíka“. Je vysoký 56, široký 33 a silný 11 cm, v jeho horní části je vyhloubeno okénko a do spodní je vytesán evangelický kalich. Připomíná nehodu z minulého století, kdy Josef Kubík ze Zubří byl 19.2.1885 zasažen padajícím stromem a okamžitě zemřel. Na místě neštěstí mu byl postaven tento kámen.

Po jeho zdokumentování jsme kráčeli dál po žluté značce až k rozcestí označenému tabulkou Český les. Zde je u silničky zazděná malá destička s křížkem, letopočtem 1985 a písmeny MH. Jde o připomínku pana Hubáčka z Pohledce, který se zde uvedeného roku oběsil. Naším cílem však byl starší a honosnější pomníček. Šli jsme asi 500 metrů vzhůru po asfaltce ke Koníkovu, potom odbočili vpravo a po dalším půl kilometru zůstali stát v úžasu nad pozoruhodným pomníkem.

Jde o vysoký komolý jehlan o základně 63 x 63 cm, navršku naměříte jenom 38 x 38 cm. Výška památníku je od země až po vrcholek 173 cm, byl kdysi celý omítnut, ale na čtených místech už omítka opadala. Výzdobě dominuje erb Mitrovských umístěný na hermelínu pod hraběcí korunkou. Rozsáhlý nápis začíná slovy „Hier erlegte Wladimir Graf Mitrowsky...“ a dále je opadaný. Dole lze ještě rozluštit slovo „schuss“ a zbytek letopočtu.

V tomto případě se nejedná naštěstí o pomník nad zmařeným lidským životem. Odehrál se zde kousek jako vystřížený z myslivecké latiny. Nikdo si už nepamatuje, kdy se to přihodilo, já však luštil zbytek letopočtu a krk bych dal za to, že zní MDCCCXL. V tomhle roce měl hrabě Vladimír Mitrovský /1814 - 1899/ 26 let, což je optimální věk pro vášnivého, nevybouřeného lovce, prachem a olovem nešetřil, takže vstříc svým terčům posílal pořádné mordy a navíc byly tehdy jeho lesy plné zvěře, kdy nebyl kumšt nějaký ten kus trefit. Mitrovský prostě zamířil na smce, vypálil ránu a ležet mu zůstaly tři kusy. Tři smci jednou ranou!

Také jsem se poprvé nad touto historkou tvářil nedůvěřivě a po očku hleděl, zda si ze mne vypravěč nevystřelil. Ten se však zapřísahal, že mluví jen to, co slyšel a nápis na památníku to naznačuje také. Klidně mohl celý znít: „Zde složil Vladimír hrabě Mitrovský tři smce jednou ranou roku 1840“.

I náš průvodce pan Zítka byl přesvědčen, že se v těch dobách mohl příběh takhle odehrát. A později jsem často s myslivci zaváděl řeč na tento problém a většina z nich nebyla proti tradovanému příběhu. Pan hajný Hořínek z Pikárce dokonce podpořil jeho věrohodnost příhodou starou asi 20 let. Tehdy se vlastně to samé stalo Bedřichu Musilovi z Bobrové, když kousek nad Bobrovou složil jednou

ranou srnu a dvě její kůzlata. V lese je asi opravdu možné všechno. Lovecký průvodce a spisovatel Vladimír Paulišta zase viděl zastřelit jednou ranou pět koroptví. Tehdy se však střílelo broky...

Škoda jen, že je ten Mitrovského pomník v tak zbědovaném stavu. Kdyby se opravil a historka předešlá četným turistům, zase bychom měli o jednu pozoruhodnost více.

SMRT HAJNÉHO INKA

V hlubokém lese Pičulíně lze najít kousek pod silnicí na Lísek pěknou kamenickou práci, kříž s Kristem na masivním podstavci, v němž je zasazena deska s textem. Připomíná, že zde byl koncem I. světové války zastřelen hajný Adolf Jinek, jenž se však podle matriky psal Inek.

Jmenovaný hajný bydlel v Rozsochách čp. 25 a pracoval ve službě u hraběte Mitrovského. Dne 21. srpna 1918 vyšel na pochůzku i se svým čtrnáctiletým synem Antonínem. Za křížovatkou silnic od Rozsoch a od Bystřice vstoupili do lesa a vzápětí uslyšeli výstřel. Ušli jen několik set metrů, když narazili na dva pytláky, kteří právě složili srnce. Hajný na ně zakřičel, ale odpovědí mu byl výstřel, který jej zasáhl do břicha.

Pachatelé se dali na útěk a Inek během chvílky skončil. Jeho šokovaný syn mu odebral pušku a hodinky a kolem 23. hodiny přiběhl se smutnou zprávou domů.

Pytláci Moravec z Vojtěchova a Hanák ze samoty Špimberk prchali lesní temnotou v domnění, že uniknou. Jaké však bylo jejich překvapení, když je brzy ráno vyčenichal a usvědčil policejní pes. Střílející byl odsouzen na smrt, ale vlivem ukončení války, vyhlášení samostatné republiky a s tím spojenou amnestií si odseděl jenom 4 roky ve vězení.

Na místě smrti svého hajného nechal hrabě Mitrovský postavit už zmiňovaný kříž. Ten byl sice v roce 1982 povalen vandaly, ale vnuk zastřeleného jej nechal opravit, takže památka stojí zase ve své původní kráse. Text na desce hlásá: „Zde byl 21. srpna 1918 pytlákem zastřelen Adolf Jinek, lesní hajný Jeho excellence Vlad. hraběte Mitrovského. Čest jemu, jenž padl při vykonávání služby.“

FOTOGRAFICKÁ PŘÍLOHA:

- 1 – Kaplička ve Vojtěchově
- 2 – Kámen „U Krejčího“
- 3 – Smírčí kámen „U Pytláka“
- 4 – Pomníček M. Hubáčka
- 5 – Památník „U Tří smců“
- 6 – Pyšného tabulka u Lísku
- 7 – Vlčí kámen
- 8 – Boží hrob před kostelem v Lísku
- 9 – Kmen chráněného javoru v Lísku
- 10, 11 – Kříž hajného Jinka /Inka/
- 12 – Boží muka u Bohuňova

Foto:

Karel Skalník

MAPOVÁ PŘÍLOHA:

Použitá literatura:

Jurman, H.: Bystřicko, /Tišnov, 2000/,

Jurman, H.: Posvěcené prameny, /rozprac. rukopis o pramenech a tocích řek na Vysočině/,

Jurman, H.: Smírčí kameny na Vysočině, /Štěpánov, 2000/,

Jurman, H.: Zubštejnské dědictví, /rukopis, 2001/,

Kronika obce Velké Janovice,

1.

2.

3.

5.

4.

6.

4.

8.

9.

